

1.8.3. Ředitel dřevařské školy Augustin Puchta

Rovněž další ze strýců mojí babičky Mařenky, Augustin Puchta, byl poměrně významnou osobností. Dlouhá léta působil jako ředitel dřevařské školy a ve funkci setrval i v turbulentních časech nacistické okupace a krátce i po komunistickém převratu v únoru 1948.¹

Narodil se 9. září 1894 v Neveklově jako nejmladší syn lékárníka Augusta Puchty. Z dochovaných vojenských záznamů víme, že již od svých 11 let studoval v Praze, konkrétně na 1. pražské reálce, která sídlila v budově dnešní průmyslové školy v Ječné ulici.² Následně pokračoval ve studiích na vysoké škole zemědělské ve Vídni, studia však po dvou letech přerušila 1. světová válka.³

Jako dvacetiletý Augustin nastoupil vojenskou službu, a to 27. října 1914 (jako jednorochní dobrovolník) v Osijeku do 1. polního dělostřeleckého pluku. V červnu 1915 byl převelen do pěšího pluku č. 16 v Bělovaru,⁴ kde se patrně osvědčil, neboť byl po převelení na frontu v srpnu jmenován velitelem čety. Již v říjnu téhož roku byl však raněn a strávil více než čtyři měsíce (do 30. března 1916) v nemocnici v Praze. V dubnu 1916 se vrátil na frontu a brzy byl povýšen na praporčíka. Nicméně už o měsíc později padl do ruského zajetí, kde zůstal po zbytek války.

Po skončení války se Augustin vrátil ke studiu, tentokrát na Vysokém učení technickém a na Vysoké škole obchodní v Praze. Podle záznamů měl složit II. státní zkoušku 20. prosince 1921, a ačkoli nejsou dostupné informace o výsledku, s ohledem na jeho další kariéru lze předpokládat, že ji úspěšně dokončil.

Krátce po válce byl znovu povolán k vojenské službě, tentokrát během maďarské ofenzivy z května 1919. Jako poručík pěšího pluku č. 102 v Benešově velel četě v bojích proti Maďarům u města Salgótarján od července do září 1919. I po vzniku Československa zůstal Augustin

¹ PAVLA KNÁPKOVÁ: Státní odborná škola pro zpracování dřeva ve Valašském Meziříčí 1874-1951. Významní umělci z řad pedagogů a studentů, str. 108.

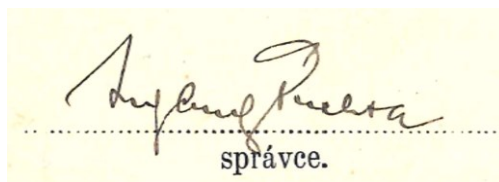
² Viz <https://encyklopedie.praha2.cz/stavba/1671-prvni-prazska-realka-jecna-cp-51730>

³ Viz Prvopis kvalifikační listiny Augustina Puchty, část I, VÚA-VHA, fond Vojenské osobní spisy. Pro úplnost dodejme, že do obecné školy chodil dle uvedeného dokumentu malý Gustík v letech 1900–1905 v rodném Neveklově.

⁴ V uvedeném dokumentu je jako místo působení Augustina Puchty uveden neexistující Bjelovec, vycházím však z informace na internetu, že v inkriminované době daný pěší pluk č.16 sídlil právě v Bjelovaru. Viz <https://www.valka.cz/Pesi-pluk-c-16-t47199>.

aktivní v záloze, kde sloužil u různých dělostřeleckých pluků (č. 1, 12 a 103).⁵ V létě 1923 se zúčastnil vojenského cvičení v Mukačevu na Podkarpatské Rusi.⁶

V civilním životě se Augustin stal učitelem na Státní československé odborné škole pro zpracování dřeva ve Valašském Meziříčí (SČOŠPD),⁷ kam nastoupil v prosinci 1922.⁸ V roce 1925 byl jmenován pověřeným správcem školy (tj. ředitelem)⁹ a o dva roky později se stal jejím řádným ředitelem. Pod jeho

vedením škola prošla významným vývojem, včetně přestěhování do nové budovy v Máchově ulici v letech 1927–29.¹⁰

Augustin zde též učil řadu předmětů, ať už šlo o obchodní nauku, národní hospodářství, občanskou nauku¹¹ nebo později o nauku o zboží či deskriptivní geometrii.¹² Rovněž tu spravoval různé sbírky a dílny.¹³ Pod jeho vedením se rozvíjel i obor karosářství.¹⁴ Ve třicátých

letech 20. století zapůjčil karosářskou dílnu školy pro stavbu kluzáků a větroňů,¹⁵ což byl významný krok, který vedl k zavedení karosářského oboru na škole.

⁵ Osobní věstník Čs. ministerstva národní obrany, roč. VI, 25.8. 1923, č. 67, str. 1.

⁶ Z dané kvalifikační listiny dále vyplývá, že v roce 1928 byl Augustin povýšen na podporučíka v záloze a že v roce 1934 byl přeřazen z I. zálohy do II. zálohy. VÚA-VHA, fond Vojenské osobní spisy.

⁷ AUGUSTIN PUCHTA - FRANTIŠEK BUBEN - ALOIS BALÁN et. al.: 60 let Státní československé odborné školy pro zpracování dřeva ve Valašském Meziříčí 1874 – 1934, Valašské Meziříčí 1934. Viz zejména stať Ing. Augustin Puchta, Šedesát let odborné školy. Srovnej též s VALOUŠKOVÁ, Kamila, SPITZEROSTŘANSKÁ, Ivana a KNÁPKOVÁ, Pavla. *Moderní škola napříč třemi staletími: 140 let odborné dřevařské a stavební školy ve Valašském Meziříčí*. Vsetín: Muzeum regionu Valašsko.

⁸ Viz Střední průmyslová škola stavební Valašské Meziříčí, Almanach 2004, s. 33. Srovnej dále např.: Ministerstvo, školské úřady, vysoké, střední a odborné školství, Sborník Ministerstva školství a národní osvěty, roč. V, 1924-25, s. 608 nebo Sborník ministerstva školství a národní osvěty, díl IV, Školy odborného směru, 1938, str. 90.

⁹ Státní odborná škola pro zpracování dřeva ve Valašském Meziříčí, Výroční zpráva za školní rok 1925/26, str. 6.

¹⁰ Tamtéž, s. 108. Podle dalších zpráv Augustin v Máchově ulici později i sám (resp. s rodinou) bydlel. Šlo o součást kolonie jednoduchých přízemních domků, tehdy stojící na okraji města rovnoběžně s cestou ke Vsetínu. Kolonie stála v místě dnešního hřiště základní školy Šafaříkova, byla zbourána v druhé polovině sedmdesátých let minulého století. Viz Martina Flekačová: *Architektura a urbanismus Valašského Meziříčí ve dvacátém století* (magisterská diplomová práce), str. 3 a 127, online dostupné <https://www.zubnistranky.cz/avm.pdf>.

¹¹ Státní odborná škola pro zpracování dřeva ve Valašském Meziříčí, Výroční zpráva za školní rok 1928/1929, s. 16. a Výroční zpráva za školní rok 1929/1930, str. 7

¹² Státní odborná škola pro zpracování dřeva ve Valašském Meziříčí, Výroční zpráva za školní rok 1932/1933, s. 7.

¹³ Např. se jednalo o sbírku chemických technologií či učebních pomůcek pro geometrii a sbírek map a obrazů Viz Státní odborná škola pro zpracování dřeva ve Valašském Meziříčí, Výroční zpráva za školní rok 1937/1938, str. 6.

¹⁴ Střední průmyslová škola stavební Valašské Meziříčí, Almanach 2004, str. 32.

¹⁵ JANOUŠEK, JINDŘICH: *Historie Valašského Meziříčí a Krásna nad Bečvou v datech*, str. 20.

Obr.: Ředitel A. Puchta na skupinové fotce III. třídy odborné školy a pedagogického sboru z roku 1932 (čtvrtý sedící v první řadě zprava).

Během nacistické okupace čelil obtížím, zejména po začátku 2. světové války. V září 1939 byl zatčen a vyslýchán ve Vsetíně gestapem.¹⁶ V tu dobu jej ve vedení školy zastupoval Josef Místecký. Gestapo nejdříve umožnilo, aby ti dva spolu mohli (v zájmu zachování řádného fungování školy) komunikovat, brzy však tyto rozmluvy zakázalo. Naštěstí byl po více než měsíci propuštěn. Ačkoliv se v dalším období snažil dbát o to, aby výuka probíhala beze změn, Němci jej nakonec donutili, aby ty z učitelů, co byli legionáři, poslal do penze. V profesorském sboru byli i tací, kteří byli členy odboje, a neustále tak nad nimi visel Damoklův meč pro případ, že by gestapo na jejich ilegální činnost nakonec přišlo. To se nakonec stalo osudným prof. Bohumilu Kupkovi. Dobová kronika to líčí následovně: „*Se skupinou gestapa vstoupil tehdy do kreslírny tehdejší ředitel Augustin Puchta. Přešel ke dveřím kabinetu prof. B. Kupky, aniž by zaklepal tiše otevřel dveře a za ním vtrhlo dovnitř gestapo.*“¹⁷ Nevíme sice, zda se zde popisuje první zatčení dotyčného v dubnu 1941, po němž byl ještě Kupka propuštěn, nebo to druhé v říjnu téhož roku, po němž nakonec následovala deportace do Osvětimi a v roce 1942 smrt. Tak jako tak ten popis oněch událostí působí hodně mrazivě.

¹⁶ VALOUŠKOVÁ, Kamila, SPITZEROSTŘANSKÁ, Ivana a KNÁPKOVÁ, Pavla. *Moderní škola napříč třemi staletími: 140 let odborné dřevařské a stavební školy ve Valašském Meziříčí*, s.134. PAVLA KNÁPKOVÁ: Státní odborná škola pro zpracování dřeva ve Valašském Meziříčí 1874-1951. Významní umělci z řad pedagogů a studentů, str. 108.

¹⁷ Zvuk Zlínského kraje, časopis pro kulturu a společenské dění, roč. 2015, str. 94.

Jak Augustin coby ředitel školy prožíval další roky války s jistotou nevíme. Jedinou výjimkou je zpráva o Schůzi místní skupiny SČP (Sdružení českých profesorů) v Kroměříži z listopadu 1940, která uvádí, že Augustin Puchta byl zvolen za člena správního výboru této místní skupiny uvedeného sdružení.¹⁸ V lednu 1944 byl Augustin nuceně penzionován, což bylo v jeho věku neobvyklé a zřejmě to odráželo napjaté vztahy s německými úřady. Po osvobození v roce 1945 byl zvolen do revolučního Národního výboru ve Valašském Meziříčí a také se vrátil do vedení školy, i když poválečné změny ve směřování školy ho zřejmě netěšily.

Obr.: Revoluční národní výbor ve Valašském Meziříčí v květnu 1945 (Augustin Puchta ve třetí řadě poslední stojící úplně napravo).

Došlo jednak k ustavení samostatného odborného učiliště, po němž na Augustově škole zůstal jen obor truhlářství. I přejmenování školy na Průmyslovou školu zpracování dřeva vysílalo jisté signály o tom, že se blíží zásadní reorganizace zdejšího odborného školství. Ta měla být založena na sovětském modelu, kdy byly odborné školy postupně přesouvány k výrobním podnikům. Tak tomu bylo i u meziříčské dřevařské školy, která se v roce 1951 přesunula do Bystřice pod Hostýnem. Z původní školy ve Valašském Meziříčí se stala Vyšší průmyslová škola stavební. Tehdy jí sice ještě stále řediteloval Augustin Puchta, z jeho strany se však již jednalo jen o jakousi „labutí píseň“. Už další rok jej ve funkci nahradil jakýsi Jan Novák, což pro Augustina znamenalo již definitivní odchod na zasloužený odpočinek.

¹⁸ Věstník čes. profesorů, roč. 48, č.5-7, 5.12. 1940, s. 78.

Důchodu si přitom Augustin Puchta užíval poměrně dlouho. Zemřel totiž až 10. srpna 1979, v nedožitých osmdesáti pěti letech a to na infarkt.¹⁹ Spolu se svojí ženou Irenou (1905–1986) je pohřben v Praze na Břevnově,²⁰ což bylo patrně proto, že jeho potomci v tu dobu již žili v Praze a on si přál, aby to k jeho hrobu měli blízko.²¹ Těmi potomky byly jeho dvě dcery (Jana a Marie²²), ale též hned čtyři vnoučata (Marek, Michaela, Jiří a Lenka).

Ačkoliv Augustin Puchta prošel během svého života mnoha turbulentními obdobími – od první světové války a ruského zajetí přes nacistickou okupaci až po komunistický převrat – jeho kariéra a rodinný život ukazují neobyčejnou vytrvalost a přizpůsobivost. Stejně jako jeho bratři zůstal věrný nejen své profesní dráze, ale i hodnotám, které mohl předávat dalším generacím. Je přitom dost možné, že to byla právě jeho rodina, která mu patrně dávala sílu se vypořádat s oním zmiňovaným zklamáním z dalšího poválečného vývoje.

¹⁹ Vycházím z dochovaného dopisu manželky Ireny psaný Václavu Puchtovi ml., která zmiňuje, že ani sama netušila, že její muž bere nějaké prášky na srdce a že je v kritickou chvíli neměl u sebe.

²⁰ Viz vlastní výzkum na <https://billiongraves.com>.

²¹ Vycházím opět z již zmiňovaného dopisu manželky Ireny, která přiznává, že by si její muž právě z tohoto důvodu přál mít hrob v Praze.

²² Z úmrtního oznámení vyplývá, že ony dcery se po svatbě jmenovaly Marie Vejlupková a Jana Podsedníková, která přitom (možná jako její otec) byla vystudovaná inženýrka. Marii můj tatínek znal jako „Madlu meziříčskou“